

GWASANAETH SUL yr URDD 2013

CYNRADD

Croeso i wasanaeth Sul yr Urdd. Heddiw 'rŷn ni'n mynd i feddwl am **GYDWEITHIO**.

Ond cyn sôn am gydweithio, rhaid **cyd-weddiö**.

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gwahoddwch y plant i ddefnyddio'i dwylo i gyfeirio ymlaen (1), yn ôl (2), ac i'r naill ochr a'r llall (3) fel sydd yn berthnasol i'r gwahanol gymalau yn y weddi isod. Gyda'r cymal olaf (4) dylai'r plant cofleidio ei hunain. Gellid, pe dymuner, arwain y weddi ddwy waith.

1. Mae Iesu ar y blaen
Yn paratoi'r ffordd.

2. Mae Iesu y tu cefn i ni
Yn ein gwarchod.

3. Mae Iesu wrth ein hochr
Gyda ni bob dydd.

4. Nawr, a phob amser
Mae Iesu yn ein caru.

Glywsoch chi erioed am Padrig Sant? Nawdd Sant Iwerddon yw Padrig Sant, ac mae _____ a _____ yn mynd i ddarllen un o weddiâu mawr Padrig i ni nawr.

Iesu bydd gyda mi, **Iesu bydd ynof fi:**
Iesu y tu ôl imi, **Iesu ar y blaen imi,**
Iesu gerllaw imi, **Iesu i'm hennill i,**
Iesu i'n cysuro **a'm hadfer i,**
Iesu oddi tanaf fi, **Iesu uwch fy mhen i,**
Iesu mewn tawelwch, **Iesu mewn trafferth,**
Iesu yn nghalonnau pawb sy'n fy ngharu,
Iesu ar wefus cyfaill a dieithryn. Amen

Emyn: Fel awgrym yn unig, gellid canu: Dyro Dy gariad i'n clymu. 871. Caneuon Ffydd.

Darlleniad 1:

(Y Gwynfydau. Mathew 5:3-10)

Gwyn eu byd y rhai sy'n dlodion yn yr ysbryd...

oherwydd eiddynt hwy yw teyrnas nefoedd.

Gwyn eu byd y rhai sy'n galaru...

oherwydd cânt hwy eu cysuro.

Gwyn eu byd y rhai addfwyn,

oherwydd cânt hwy etifeddu'r ddaear.

Gwyn eu byd y rhai sy'n newynu a sychedu am gyfiawnder,

oherwydd cânt hwy eu digon.

Gwyn eu byd y rhai trugarog,

oherwydd cânt hwy dderbyn trugaredd.

Gwyn eu byd y rai pur eu calon,

oherwydd cânt hwy weld Duw.

Gwyn eu byd y tangnefeddwyr,

oherwydd cânt hwy eu galw yn blant i Dduw.

Gwyn eu byd y rhai a erlidiwyd yn achos cyfiawnder,

oherwydd eiddynt hwy yw teyrnas nefoedd.

Darlleniad 2:

(Darn o 'Gredo' Ifan ab Owen Edwards; 1895 – 1970)

“Credaf gredo syml iawn. Nid yw'n un i amlhau geiriau amdani ... Fy ngorchwyl i yw byw yn y byd hwn; gwn, erbyn hyn, mor anodd yw hynny. I'm cynorthwyo, yng Nghrist y gwelaf f'esiempl a'm patrwm, fy ysbrydiaeth a'm Gwardedwr. Ceisiaf fyw yn ôl y credaf y dymunai Ef imi fyw, mewn ffydd, gobaith a chariad, gan fwynhau fy mywyd yn y llawenydd i geisio gwneuthur fy nghorau. Credaf y syml gredo Paul mewn ffydd, gobaith a chariad, gan wybod mai'r olaf hyn yw'r mwyaf.”

(o 'Credaf: Llyfr o Dystiolaeth Gristnogol', gol. J.E. Meredith Gwasg Aberystwyth, 1943).

Sgwrs i'r Plant

Nodyn i'r 'Arweinydd': Bydd angen darn o edafedd arnoch. Gwahoddwch blentyn i dorri gyda llaw, darn o edafedd. Gwaith hawdd

bydd hyn wrth gwrs. Estynnwch iddo/iddi bump darn o edafedd wedi eu plethu ynghyd, gan ofyn iddo/i i dorri hyn. Gwaith anoddach, ond dylai'r plentyn lwyddo. Y cam nesa' fydd estyn iddo/i plethiad o ddeugain darn o edafedd, gyda darn o wlân trwchus ym mhleth yn yr edafedd cyffredin. Dylai hwn fod yn amhosibl ei dorri trwy nerth bôn braich!

Hawdd i _____ oedd torri un darn o edafedd. Gymharol hawdd oedd torri pump darn o edafedd. Amhosib oedd torri y deugain darn o edafedd! Pam? 'Roedd y darnau unigol wedi plethu i'w gilydd, ac felly'n gryf. Dyma y gwirionedd am yr ysgol hon, pan i ni'n gweithio'n gyda'n gilydd yn blant ac oedolion, mae'r ysgol yn gryf. Dyma'r y gwirionedd am Gymru. Pan mae pobl Cymru yn gweithio gyda'u gilydd, mae Cymru'n gryf a chadarn. Pan mae holl wledydd byd yn gweithio gyda'u gilydd, mae'r byd i gyd yn gryfach, yn ddiogelach a thecach.

Ond, sylwch...yma, ynghanol yr edafedd, mae darn o wlân lliwgar. Dyma arwydd o gariad Iesu Grist Trwy'r holl gydweithio, yma, yng Nghymru a thrwy'r byd i gyd, rhaid wrth gariad mawr mawr Iesu Grist.

Cân:

(Cenir ar London's Burning')

1. Gyda'n gilydd, adeiladwn...

(Dyrnau ar gau, yn cael eu hadeiladu, un ar ben y llall)

2. Drwy'r hollfyd, drwy'r holl fyd...

(Breichiau'n cael eu crymu y tu blaen i'r corff i wneud siâp crwn fel y byd)

3. Dewch ymunwch, dewch ymunwch...

(Gellid ffurfio calon gyda'r dwylo, yn Gareth Bale debyg!)

4. Helpu'n gilydd, helpu'n gilydd)

(Plant yn cydio yn nwylo'i gilydd)

Amser Stori

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gellid dewis, naill a'i **Pobl yr Enfys** neu **Hasan**.

Pobl yr Enfys

Ar waelod y mynydd roedd y Gwyrddion yn byw. Roedd popeth yn eu byd hwy yn wyrdd. Roedden nhw hyd yn oed yn credu bod Duw yn wyrdd. Ar ben y mynydd, mewn byd glas, roedd y Gleision yn byw. 'Roedden nhw'n credu bod Duw yn las.

Roedd y Gwyrddion a'r Gleision yn casáu ei gilydd ac yn codi eu plant i gasáu ac ofni ei gilydd hefyd. Pan welodd bachgen Gwyrdd fachgen Glas yn gorwedd wedi ei frifo mewn cae Gwyrdd, rhwystrodd ei dad ef rhag mynd i'w helpu. Dywedodd wrtho fod y Glas yn ddrwg.

Rai wythnosau'n ddiweddarach, crwydrodd bachgen Gwyrdd i mewn i dir Glas. Aeth ei droed yn sownd rhwng dwy graig ac ni fedrai symud. Roedd yn crynu gan ofn cael ei ddarganfod gan un o'r Gleision. Ac eto, pwy a'i helpodd ond bachgen Glas a ddaeth ar ei draws wrth wyllo'i ddefaid. Rhwygodd ei grys glas yn rubanau i wneud rhwymyn am droed waedlyd y bachgen Gwyrdd.

Roedd ei deulu'n wyllt grac! Nid yn unig am ei fod wedi crwydro i dir Glas a niweidio'i droed, ond am ei fod wedi dod adref â rhwymyn Glas amdano. Er gwaethaf ei deulu, penderfynodd y bachgen Gwyrdd fynd yn ôl i ddweud diolch wrth y bachgen Glas a'i achubodd. Er mawr syndod iddo, roedd y bachgen Glas yn awr yn gwisgo dillad streipiau glas a gwyrdd.

Dywedodd y bachgen Glas, "Wrth i mi dy helpu di, des i sylweddoli bod dim gwahaniaeth rhwng Gwyrdd a Glas, bod y naill a'r llall gystal â'i gilydd."

Dechreuodd y ddau fachgen gyfarfod â'i gilydd yn aml ac yn araf deg dechreuodd mwy a mwyn o'r bobl siarad â'i gilydd. Wedyn dyma nhw'n mentro ymhellach i ymweld â thiroedd y

Melynion, y Cochion, a'r Porfforion, a dod i'w hadnabod hwythau hefyd.

Ac ymhen tipyn roedden nhw i gyd yn gytûn a dechreuon nhw weld ei gilydd nid fel Gleision, Gwyrddion neu Gochion, ond fel Pobl yr Enfys.

(o 'Y Byd yn ein Dwylo', gol. Elenid Jones Gwasg Gomer a Chymorth Cristnogol, 1996).

Hasan

Bachgen bach oedd Hasan yn byw ar ffiniau'r anialwch. Cododd awydd arno lawer tro i groesi'r anialwch, a phenderfynodd un diwrnod i anturio ar y daith. Cododd yn fore er mwyn cychwyn cyn gwres mawr y dydd. Gofalodd am fynd â dŵr a ffrwythau gydag ef, ond 'r oedd wedi yfed y dŵr ac wedi bwyta'r ffrwythau ymhell cyn croesi'r anialwch. Caled iawn oedd cerdded yn sychedig dros y tywod llog, ac eisteddodd i orffwys dro ar ôl tro. Meddyliodd unwaith, gan gymaint ei syched, ac yntau heb ddim dŵr, am droi'n ôl adref. Ond 'roedd Hasan am groesi'r anialwch costied a gostio.

Clywsai am deithwyr yn dod o hyd i ddŵr wrth gloddio'n ddigon dwfn i'r tywod, ac aeth yntau ar ei liniau i gloddio am ddŵr am ei fywyd. Cloddiodd a chloddiodd. Yr haul yn taro arno; ei chwys yn diferu ohono; pennau'i fysedd yn ddolurus. Ond dim dŵr! Bu bron a thorri'i galon. Ond daliodd ati, ac o'r diwedd daeth at y tywod gwlyb, a ffrydiodd dŵr allan yn fwrlwm gloywn ar ôl cloddio ychydig yn is.

Ac aeth Hasan rhagddo yn galonnog. Ond darfu'r dŵr eto, a bu rhaid iddo gloddio pydew dwfn arall. Tair gwaith y bu raid iddo gloddio'n galed ac yn hir am ddŵr ar ei daith; ond mynnai groesi'r anialwch; a chroesi a wnaeth. Yna gorffwysodd a chysgodd yn hir.

Pan ddihunodd edrychodd i gyfeiriad ei gartref, a mawr ei syndod o weld merch fach o ymyl ei gartref yn rhedeg ato. 'Wyt ti wedi croesi'r anialwch?' gofynnodd Hasan. 'Ydw'. Meddai'r ferch fach; 'croesais yn ddigon hawdd, 'roedd tair ffynnon ar y ffordd.'

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gan ddibynnu ar ymarferoldeb y peth, buasai modd fan hyn i wahodd ymateb llafar neu ysgrifenedig gan y plant i'r stori.

Emyn: Fel awgrym yn unig, gellid canu: Mae'n Duw ni mor fawr...151. Caneuon Ffydd.

I orffen, gawn ni weddio gyda'n gilydd:

1. Mae Iesu ar y blaen
Yn paratoi'r ffordd.
2. Mae Iesu y tu cefn i ni
Yn ein gwarchod.
3. Mae Iesu wrth ein hochr
Gyda ni bob dydd.
4. Nawr, a phob amser
Mae Iesu yn ein caru.

GWASANAETH SUL yr URDD 2013

UWCHRADD

Croeso i wasanaeth Sul yr Urdd. Heddiw 'rŷn ni'n mynd i feddwl am **GYDWEITHIO**.

Ond cyn sôn am gydweithio, rhaid **cyd-weddiö**.

Rhag byw ohonom beunydd i'r pethau sydd dros amser...
Duw cadw ni.

Rhag bod yn ddibris o lafur ac aberth y rhai a aeth o'n blaen...
Duw cadw ni.

Rhag credu'r gwaethaf am eraill...
Duw cadw ni.

Rhag colli gafael ar y gwir...
Duw cadw ni.

Rhag esgeuluso cyfle i'th wasanaethu Di...
Duw cadw ni.

Rhag blino ar y pethau mwyaf eu pwys...
Duw cadw ni.

Ar ran y weddw a'r amddifad, y tlawd a'r dirmygedig,
Arglwydd, gwrandö ni.

Ar ran y syrthiedig, a'r gwrthodedig, yr unig a'r rhai a anghofwyd gan gymdeithas,
Arglwydd, gwrandö ni.

Ar ran y rhai sâl, a'r galarus, y rhai sydd yn gaeth a'r rhai sydd heb obaith,
Arglwydd, clyw ein gweddi.

Ar ran y rhai sydd mewn awdurdod a'r rhai sy'n trefnu ein bywyd beunyddiol,
Arglwydd, clyw ein gweddi.

Emyn: Fel awgrym yn unig, gellid canu: Dyro Dy gariad i'n clymu. 871. Caneuon Ffydd.

Darllen:

(Y Gwynfydau. Mathew 5:3-10)

Gwyn eu byd y rhai sy'n dlodion yn yr ysbryd...

oherwydd eiddynt hwy yw teyrnas nefoedd.

Gwyn eu byd y rhai sy'n galaru...

oherwydd cânt hwy eu cysuro.

Gwyn eu byd y rhai addfwyn,

oherwydd cânt hwy etifeddu'r ddaear.

Gwyn eu byd y rhai sy'n newynu a sychedu am gyfiawnder,

oherwydd cânt hwy eu digon.

Gwyn eu byd y rhai trugarog,

oherwydd cânt hwy dderbyn trugaredd.

Gwyn eu byd y rai pur eu calon,

oherwydd cânt hwy weld Duw.

Gwyn eu byd y tangnefeddwyr,

oherwydd cânt hwy eu galw yn blant i Dduw.

Gwyn eu byd y rhai a erlidiwyd yn achos cyfiawnder,

oherwydd eiddynt hwy yw teyrnas nefoedd.

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gellid trefnu fan hyn unawdydd, neu band jas os oes gennych, neu recordiad o Louis Armstrong, er enghraifft.

Mae angen i bob aelod o fand jas ymarfer – oriau hir o ymarfer - ond pan mae pob aelod o'r band yn ymarfer y ddawn o wrando'n dda a'r weddill y band mae cerddoriaeth gwir anhygoel yn cael ei greu ganddynt.

Mae pob ysgol, cymdogaeth, cenedl a diwylliant yn debyg i fand jas. Mae doniau unigol yn bwysig, ond rhaid plethu doniau pawb ynghyd, ac i wneud hynny rhaid wrth barodrwydd i wrando y naill ar y llall – mae'r ddawn o wrando ar ein gilydd yn ddawn i'w arfer ac ymarfer yn ein plith. Ein gwaith yw gwrando ar ein gilydd a phlethu ein hamrywiol doniau a syniadau i'w gilydd, a chreu rywbeth hyfryd o'n cydweithio.

Wrth wrando ar ein gilydd, cawn ein hatgoffa fod Duw yn gwrando arnom ni. Mae Duw clywed cân ein calon; bob

amser yn gwrando cerddoriaeth - llon a lleddf - ein bywyd.
Gan fod Duw yn gwrando arnom, dylem wrando ar ein
gilydd. Dyma cyfrinach ysgol, cymdogaeth, cenedl a
diwylliant iach.

Dyn y chwarae jazz – Robart Gruffudd ‘A gymri di Gymru?’

dyn yn chwarae jazz
yw dyn chware Duw
gan herio ei fonopoli
ar greadigrwydd byw

fe hyrddai foleciwlau
cerddorol, troellog, ffôl
ond mae Duw yn dal y nodau
a’u sbinio ato’n ôl

a’i herio i ymateb
i’w uwchdafladau chwim:
rhaid wrth gymorth dwyfol
i wneud rhywbeth mas o ddim

daw’r cerddor i synhwyro
nad yw yn creu ei hun
a dyna sut, mewn jazz
mae Duw yn chware dyn.

Nodyn i’r ‘Arweinydd’: Dibynna’r darn nesaf
yn llwyr ar natur eich gwasanaeth a maint
eich cynulleidfa. Os caniatâ ymarferoldeb,
bydd angen darn o edafedd arnoch.
Gwahoddwch un o’r bobl ifanc iau i dorri
gyda llaw, darn o edafedd. Gwaith hawdd
bydd hyn wrth gwrs. Estynnwch iddo/iddi
bump darn o edafedd wedi eu plethu ynghyd,
gan ofyn iddo/i i dorri hyn. Gwaith
anoddach, ond dylai’r person ifanc lwyddo. Y
cam nesa’ fydd estyn iddo/i plethiad o
ddeugain darn o edafedd, gyda darn o wlân
trwchus ym mhleth yn yr edafedd cyffredin.
Dylai hwn fod yn amhosibl ei dorri trwy nerth
bôn braich!

Hawdd i _____ oedd torri un darn o edafedd. Gymharol hawdd oedd torri pump darn o edafedd. Amhosib oedd torri y deugain darn o edafedd! Pam? 'Roedd y darnau unigol wedi plethu i'w gilydd, ac felly'n gryf. Dyma y gwirionedd am yr ysgol hon, pan i ni'n gweithio'n gyda'n gilydd yn blant ac oedolion, mae'r ysgol yn gryf. Dyma'r y gwirionedd am Gymru. Pan mae pobl Cymru yn gweithio gyda'u gilydd, mae Cymru'n gryf a chadarn. Pan mae holl wledydd byd yn gweithio gyda'u gilydd, mae'r byd i gyd yn gryfach, yn ddiogelach a thecach.

Ond, sylwch...yma, ynghanol yr edafedd, mae darn o wlân lliwgar. Dyma arwydd o gariad Iesu Grist Trwy'r holl gydweithio, yma, yng Nghymru a thrwy'r byd i gyd, rhaid wrth gariad mawr mawr Iesu Grist; onid dyna pham y mae'r URDD hithau yn gosod y cariad hwnnw'n olaf ac yn fwyaf yn ei haddewid?

Dyma _____ i ddarllen Credo Ifan ab Owen Edwards.

Nodyn i'r 'Arweinydd': Yn dilyn, mae Credo Ifan ab Owen yn llawn; ond wedyn mae cwtogiad ohoni. Gwnewch fel y gwelwch orau.

"Credaf gredo syml iawn. Nid yw'n un i amlhau geiriau amdani.

Ei hanfon yw'r symlrwydd a wyddwn pan oeddwn fachgen ifanc yn gwersyllu ar foelydd unig yr Aran ym Meirionnydd, ac y deuthum yn argyhoeddedig ohono wedyn ar lethrau mynyddoedd Cymru ac ar ei glannau môr pan wersyllwn yno'n ŵr ifanc yng nghwmni ieuenctid fy ngwlad, canys cefais mai'r un oedd eu credo hwythau hefyd. Credo'r awyr agored; credo'r môr a'r mynydd, y gwynt, yr haul, a'r glaw; credo iach ag agored bechgyn a merched ifainc nwyfus a brwdfrydig, llawn ffydd, gobaith a chariad, credo cyfnod gonestaf bywyd, y cyfnod cyn i wybodaeth a doethineb byd wneuthur manion yn bwysicach weithiau nag egwyddorion.

Ychydig a wn i am athroniaeth a diwinyddiaeth. Edmygaf y rhai a'u gŵyr, y bobl a blymia i ddyfnion destunau cred a bywyd. Eiddo bachgen ifanc y deil dy nghredo i, gan wybod na fydd yn rhaid i mi boeni am a ddas os bydd i mi fyw'n gywir a gonest yn y byd y sydd.

Y mae f'amser yn y byd yn rhy fyr imi geisio datrys sut y'i crëwyd, a theimlaf fod cymaint yn aros i'w wneuthur cyn daw'r amser imi ei adael. Ni allaf esbonio, ychwaith, sut y llywodraethir y bydysawd. Digon i mi'r ymdeimlad o'm bychanrwydd yn y cyfanfyd enfawr hwn, a naturiol imi, felly, yw addoli'r Bod a'i creodd ac a'i rheola – fy Nuw.

Fy ngorchwyl i yw byw yn y byd hwn; gwn, erbyn hyn, mor anodd ydyw hynny. i'm cynorthwyo, yng Nghrist y gwelaf f'esiamp l a'm patrwm, fy ysbrydiaeth a'm Gwardedwr. Ceisiaf fyw yn ol fel y credaf y dymunai Ef imi fyw, mewn ffydd, gobaith, a chariad, gan fwynhau fy mywyd yn y llawenydd o geisio gwneuthur fy ngorau.

Credaf yn syml greddo Paul mewn ffydd, gobaith, a chariad, gan wybod mae'r olaf o'r tri hyn yw'r mwyaf.

Ceisiais drosi'r ffydd yma, sydd mor naturiol i nwyf a gonestrwydd ieuenctid, yn ddelfrydau mudiad ieuenctid, gan arwain ei aelodau i wneuthur addewid o ffyddlondeb i Gymru, i gyd-ddyn, ac i Grist.

I Gymru'r mynyddoedd a'r afonydd a'r môr y gwyddem mor dda amdanynt pan wersyllem; i Gymru'r werin ddiwylliedig, frawdgarol, grefyddol: i Gymru ein pobl ein hunain, yn arbennig Cymru ein mam a'n tad, ein brodyr a'n chwiorydd, ac yn hwyrach, Cymru ein gwagedd a'n plant, Cymru ein haelwydydd a'n cartrefi – Cymru ein gwlad.

i gyd-ddyn, o ba genedl, o ba liw, o ba radd bynnag, canys un ydym oll a brodyr i'n gilydd. Hyn a'n harwain i frawdgarwch dynion, brawdgarwch a dorrwyd am ychydig yn awr ond a gyfannwn gynted fyth ag y daw cyfle. Gwnawn hynny yn rhinwedd delfrydau gwerin Cymru ac yn bennaf trwy nerth y cariad hwnnw a osododd Paul yn olaf ac yn fwyaf yn ei driawd. Gesyd yr Urdd hithau ffynhonnell y cariad hwnnw'n olaf ac yn fwyaf yn ei haddewid.

I Grist, ein symbylydd, ein hesiampl, a'n Gwardedwr.

Ceisiaf felly, fyw fy mywyd yn ysbryd iach awyr agored gwersyll ieuenctid gan wneuthur fy nyletswydd yn y byd trwy wasanaethu'n llawen a didwyll mewn ffydd, gobaith a chariad, er mwyn fy Nghymru, fy Nghyd-ddyn, a'm Crist."

Credaf: Llyfr o Dystiolaeth Gristnogol; o dan olygyddiaeth J.E.Meredith.
Gwasg Aberystwyth. Medi 1943.

"Credaf gredo syml iawn. Nid yw'n un i amlhau geiriau amdani ... Fy ngorchwyl i yw byw yn y byd hwn; gwn, erbyn hyn, mor anodd yw hynny. I'm cynorthwyo, yng Nghrist y gwelaf f'esiempl a'm patrwm, fy ysbrydiaeth a'm Gwardedwr. Ceisiaf fyw yn ôl y credaf y dymunai Ef imi fyw, mewn ffydd, gobaith a chariad, gan fwynhau fy mywyd yn y llawenydd i geisio gwneuthur fy nghorau. Credaf y syml gredo Paul mewn ffydd, gobaith a chariad, gan wybod mai'r olaf hyn yw'r mwyaf."

Stori

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gellid dewis, naill a'i **Pobl yr Enfys** neu **Hasan**.

Pobl yr Enfys

Ar waelod y mynydd roedd y Gwyrddion yn byw. Roedd popeth yn eu byd hwy yn wyrdd. Roedden nhw hyd yn oed yn credu bod Duw yn wyrdd. Ar ben y mynydd, mewn byd glas, roedd y Gleision yn byw. 'Roedden nhw'n credu bod Duw yn las.

Roedd y Gwyrddion a'r Gleision yn casáu ei gilydd ac yn codi eu plant i gasáu ac ofni ei gilydd hefyd. Pan welodd bachgen Gwyrdd fachgen Glas yn gorwedd wedi ei frifo mewn cae Gwyrdd, rhwystrodd ei dad ef rhag mynd i'w helpu. Dywedodd wrtho fod y Glas yn ddrwg.

Rai wythnosau'n ddiweddarach, crwydrodd bachgen Gwyrdd i mewn i dir Glas. Aeth ei droed yn sownd rhwng dwy graig

ac ni fedrai symud. Roedd yn crynu gan ofn cael ei ddarganfod gan un o'r Gleision. Ac eto, pwy a'i helpodd ond bachgen Glas a ddaeth ar ei draws wrth wyllo'i ddefaid. Rhwygodd ei grys glas yn rubanau i wneud rhwymyn am droed waedlyd y bachgen Gwyrdd.

Roedd ei deulu'n wyllt grac! Nid yn unig am ei fod wedi crwydro i dir Glas a niweidio'i droed, ond am ei fod wedi dod adref â rhwymyn Glas amdano. Er gwaethaf ei deulu, penderfynodd y bachgen Gwyrdd fynd yn ôl i ddweud diolch wrth y bachgen Glas a'i achubodd. Er mawr syndod iddo, roedd y bachgen Glas yn awr yn gwisgo dillad streipiau glas a gwyrdd.

Dyweddodd y bachgen Glas, "Wrth i mi dy helpu di, des i sylweddoli bod dim gwahaniaeth rhwng Gwyrdd a Glas, bod y naill a'r llall gystal â'i gilydd."

Dechreuodd y ddau fachgen gyfarfod â'i gilydd yn aml ac yn araf deg dechreuodd mwy a mwyn o'r bobl siarad â'i gilydd. Wedyn dyma nhw'n mentro ymhellach i ymweld â thiroedd y Melynion, y Cochion, a'r Porfforion, a dod i'w hadnabod hwythau hefyd.

Ac ymhen tipyn roedden nhw i gyd yn gytûn a dechreuon nhw weld ei gilydd nid fel Gleision, Gwyrddion neu Gochion, ond fel Pobl yr Enfys.

(o 'Y Byd yn ein Dwylo', gol. Elenid Jones Gwasg Gomer a Chymorth Cristnogol, 1996).

Hasan

Bachgen bach oedd Hasan yn byw ar ffiniau'r anialwch. Cododd awydd arno lawer tro i groesi'r anialwch, a phenderfynodd un diwrnod i anturio ar y daith. Cododd yn fore er mwyn cychwyn cyn gwres mawr y dydd. Gofalodd am fynd â dŵr a ffrwythau gydag ef, ond 'r oedd wedi yfed y dŵr ac wedi bwyta'r ffrwythau ymhell cyn croesi'r anialwch. Caled iawn oedd cerdded yn sychedig dros y tywod llog, ac eisteddodd i orffwys dro ar ôl tro. Meddylodd unwaith, gan gymaint ei syched, ac yntau heb ddim dŵr, am droi'n ôl

adref. Ond 'roedd Hasan am groesi'r anialwch costied a gostio.

Clywsai am deithwyr yn dod o hyd i ddŵr wrth gloddio'n ddigon dwfn i'r tywod, ac aeth yntau ar ei liniau i gloddio am ddŵr am ei fywyd. Cloddiodd a chloddiodd. Yr haul yn taro arno; ei chwys yn diferu ohono; pennau'i fysedd yn ddolurus. Ond dim dŵr! Bu bron a thorri'i galon. Ond daliodd ati, ac o'r diwedd daeth at y tywod gwlyb, a ffrydiodd dŵr allan yn fwrlwm gloywn ar ôl cloddio ychydig yn is.

Ac aeth Hasan rhagddo yn galonnog. Ond darfu'r dŵr eto, a bu rhaid iddo gloddio pydew dwfn arall. Tair gwaith y bu raid iddo gloddio'n galed ac yn hir am ddŵr ar ei daith; ond mynnai groesi'r anialwch; a chroesi a wnaeth. Yna gorffwysodd a chysgodd yn hir.

Pan ddihunodd edrychodd i gyfeiriad ei gartref, a mawr ei syndod o weld merch fach o ymyl ei gartref yn rhedeg ato. 'Wyt ti wedi croesi'r anialwch?' gofynnodd Hasan. 'Ydw'. Meddai'r ferch fach; 'croesais yn ddigon hawdd, 'roedd tair ffynnon ar y ffordd.'

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gan ddibynnu ar ymarferoldeb y peth, buasai modd fan hyn i wahodd ymateb llafar neu ysgrifenedig gan y bobl ifanc i'r stori.

Emyn: Fel awgrym yn unig, gellid canu: Mae'n Duw ni mor fawr...151. Caneuon Ffydd.

Trugarha wrthym, O Dduw.

Ti yw ffynnon pob gras, a gwraidd y gwir lawenydd.

Ti yw ein nod, **ac unig warantydd ein gobeithion.**

Ti yw arweinydd ac ysbrydiaeth **ein byw.**

Ti yw purdeb ein meddwl, a'r goleuni i'n llwybr.

Ti yw ein gwrthrych ein haddoliad.

Ti yw ein ffrind gorau.

Cysgoda'r unig.

Helpa'r gwan.

Cysura'r diobaith

Nertha'r dolurus. Amen

GWASANAETH SUL yr URDD 2013

YSGOLION SUL ac EGLWYSI

Croeso i wasanaeth Sul yr Urdd. Heddiw 'rŷn ni'n mynd i feddwl am **GYDWEITHIO**.

Ond cyn sôn am gydweithio, rhaid **cyd-weddiö**.

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gwahoddwch y plant i ddefnyddio'i dwylo i gyfeirio ymlaen (1), yn ôl (2), ac i'r naill ochr a'r llall (3) fel sydd yn berthnasol i wahanol gymalau y weddi isod. Gyda'r cymal olaf (4) dylai'r plant cofleidio ei hunain. Gellid, pe dymuner, arwain y weddi dwy waith.

1. Mae Iesu ar y blaen
Yn paratoi'r ffordd.

2. Mae Iesu y tu cefn i ni
Yn ein gwarchod.

3. Mae Iesu wrth ein hochr
Gyda ni bob dydd.

4. Nawr, a phob amser
Mae Iesu yn ein caru.

Rhag byw ohonom beunydd i'r pethau sydd dros amser...
Duw cadw ni.

Rhag bod yn ddibris o lafur ac aberth y rhai a aeth o'n blaen...
Duw cadw ni.

Rhag credu'r gwaethaf am eraill...
Duw cadw ni.

Rhag colli gafaél ar y gwir...
Duw cadw ni.

Rhag esgeuluso cyfle i'th wasanaethu Di...
Duw cadw ni.

Rhag blino ar y pethau mwyaf eu pwys...
Duw cadw ni.

Ar ran y weddw a'r amddifad, y tlawd a'r dirmygedig,
Arglwydd, gwranddo ni.

Ar ran y syrthiedig, a'r gwrthodedig, yr unig a'r rhai a
anghofwyd gan gymdeithas,
Arglwydd, gwranddo ni.

Ar ran y rhai sâl, a'r galarus, y rhai sydd yn gaeth a'r rhai
sydd heb obaith,
Arglwydd, clyw ein gweddi.

Ar ran y rhai sydd mewn awdurdod a'r rhai sy'n trefnu ein
bywyd beunyddiol,
Arglwydd, clyw ein gweddi.

Emyn: Fel awgrym yn unig, gellid canu: Dyro Dy gariad i'n
clymu. 871. Caneuon Ffydd.

Darlleniad 1:

(Y Gwynfydau. Mathew 5:3-10)

Gwyn eu byd y rhai sy'n dlodion yn yr ysbryd...

oherwydd eiddynt hwy yw teyrnas nefoedd.

Gwyn eu byd y rhai sy'n galaru...

oherwydd cânt hwy eu cysuro.

Gwyn eu byd y rhai addfwyn,

oherwydd cânt hwy etifeddu'r ddaear.

Gwyn eu byd y rhai sy'n newynu a sychedu am gyfiawnder,

oherwydd cânt hwy eu digon.

Gwyn eu byd y rhai trugarog,

oherwydd cânt hwy dderbyn trugaredd.

Gwyn eu byd y rai pur eu calon,

oherwydd cânt hwy weld Duw.

Gwyn eu byd y tangnefeddwyr,

oherwydd cânt hwy eu galw yn blant i Dduw.

Gwyn eu byd y rhai a erlidiwyd yn achos cyfiawnder,

oherwydd eiddynt hwy yw teyrnas nefoedd.

Darlleniad 2:

Darn o 'Gredo' Ifan ab Owen Edwards (1895 – 1970):
“Credaf gredo syml iawn. Nid yw'n un i amlhau geiriau amdani ... Fy ngorchwyl i yw byw yn y byd hwn; gwn, erbyn hyn, mor anodd yw hynny. I'm cynorthwyo, yng Nghrist y gwelaf f'esiamp l a'm patrwm, fy ysbrydiaeth a'm Gwardedwr. Ceisiaf fyw yn ôl y credaf y dymunai Ef imi fyw, mewn ffydd, gobraith a chariad, gan fwynhau fy mywyd yn y llawenydd i geisio gwneuthur fy nghorau. Credaf y syml gredo Paul mewn ffydd, gobraith a chariad, gan wybod mai'r olaf hyn yw'r mwyaf.”

(o 'Credaf: Llyfr o Dystiolaeth Gristnogol', gol. J.E. Meredith Gwasg Aberystwyth, 1943).

Sgwrs Blant

Nodyn i'r 'Arweinydd': Bydd angen darn o edafedd arnoch. Gwahoddwch blentyn i dorri gyda llaw, darn o edafedd. Gwaith hawdd bydd hyn wrth gwrs. Estynnwch iddo/iddi bump darn o edafedd wedi eu plethu ynghyd, gan ofyn iddo/i i dorri hyn. Gwaith anoddach, ond dylai'r plentyn lwyddo. Y cam nesa' fydd estyn iddo/i plethiad o ddeugain darn o edafedd, gyda darn o wllân trwchus ym mhleth yn yr edafedd cyffredin. Dylai hwn fod yn amhosibl ei dorri trwy nerth bôn braich!

Hawdd i _____ oedd torri un darn o edafedd. Gymharol hawdd oedd torri pump darn o edafedd. Amhosib oedd torri y deugain darn o edafedd! Pam? 'Roedd y darnau unigol wedi plethu i'w gilydd, ac felly'n gryf. Dyma y gwirionedd am yr ysgol hon, pan i ni'n gweithio'n gyda'n gilydd yn blant ac oedolion, mae'r ysgol yn gryf. Dyma'r y gwirionedd am Gymru. Pan mae pobl Cymru yn gweithio gyda'u gilydd, mae Cymru'n gryf a chadarn. Pan mae holl wledydd byd yn gweithio gyda'u gilydd, mae'r byd i gyd yn gryfach, yn ddiogelach a thecach.

Ond, sylwch...yma, ynghanol yr edafedd, mae darn o wllân lliwgar. Dyma arwydd o gariad Iesu Grist Trwy'r holl

gydweithio, yma, yng Nghymru a thrwy'r byd i gyd, rhaid wrth gariad mawr mawr Iesu Grist.

Cân:

(Cenir ar London's Burning')

1. Gyda'n gilydd, adeiladwn...
(Dyrnau ar gau, yn cael eu hadeiladu, un ar ben y llall)
2. Drwy'r hollfyd, drwy'r holl fyd...
(Breichiau'n cael eu crymu y tu blaen i'r corff i wneud siâp crwn fel y byd)
3. Dewch ymunwch, dewch ymunwch...
(Gellid ffurfio calon gyda'r dwylo, yn Gareth Bale debyg!)
4. Helpu'n gilydd, helpu'n gilydd)
(Plant yn cydio yn nwylo'i gilydd)

Stori neu Homili

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gellid dewis, naill a'i **Pobl yr Enfys** neu **Hasan**. Ceir hefyd braslun o homili pe bai hynny'n gymorth i chi.

Pobl yr Enfys

Ar waelod y mynydd roedd y Gwyrddion yn byw. Roedd popeth yn eu byd hwy yn wyrdd. Roedden nhw hyd yn oed yn credu bod Duw yn wyrdd. Ar ben y mynydd, mewn byd glas, roedd y Gleision yn byw. 'Roedden nhw'n credu bod Duw yn las.

Roedd y Gwyrddion a'r Gleision yn casáu ei gilydd ac yn codi eu plant i gasáu ac ofni ei gilydd hefyd. Pan welodd bachgen Gwyrdd fachgen Glas yn gorwedd wedi ei frifo mewn cae Gwyrdd, rhwystrodd ei dad ef rhag mynd i'w helpu. Dywedodd wrtho fod y Glas yn ddrwg.

Rai wythnosau'n ddiweddarach, crwydrodd bachgen Gwyrdd i mewn i dir Glas. Aeth ei droed yn sownd rhwng dwy graig ac ni fedrai symud. Roedd yn crynu gan ofn cael ei

ddarganfod gan un o'r Gleision. Ac eto, pwy a'i helpodd ond bachgen Glas a ddaeth ar ei draws wrth wyllo'i ddefaid. Rhwygodd ei grys glas yn rubanau i wneud rhwymyn am droed waedlyd y bachgen Gwyrdd.

Roedd ei deulu'n wyllt grac! Nid yn unig am ei fod wedi crwydro i dir Glas a niweidio'i droed, ond am ei fod wedi dod adref â rhwymyn Glas amdano. Er gwaethaf ei deulu, penderfynodd y bachgen Gwyrdd fynd yn ôl i ddweud diolch wrth y bachgen Glas a'i achubodd. Er mawr syndod iddo, roedd y bachgen Glas yn awr yn gwisgo dillad streipiau glas a gwyrdd.

Dyweddodd y bachgen Glas, "Wrth i mi dy helpu di, des i sylweddoli bod dim gwahaniaeth rhwng Gwyrdd a Glas, bod y naill a'r llall gystal â'i gilydd."

Dechreuodd y ddau fachgen gyfarfod â'i gilydd yn aml ac yn araf deg dechreuodd mwy a mwyn o'r bobl siarad â'i gilydd. Wedyn dyma nhw'n mentro ymhellach i ymweld â thiroedd y Melynion, y Cochion, a'r Porfforion, a dod i'w hadnabod hwythau hefyd.

Ac ymhen tipyn roedden nhw i gyd yn gytûn a dechreuon nhw weld ei gilydd nid fel Gleision, Gwyrddion neu Gochion, ond fel Pobl yr Enfys.

Hasan

Bachgen bach oedd Hasan yn byw ar ffiniau'r anialwch. Cododd awydd arno lawer tro i groesi'r anialwch, a phenderfynodd un diwrnod i anturio ar y daith. Cododd yn fore er mwyn cychwyn cyn gwres mawr y dydd. Gofalodd am fynd â dŵr a ffrwythau gydag ef, ond 'r oedd wedi yfed y dŵr ac wedi bwyta'r ffrwythau ymhell cyn croesi'r anialwch. Caled iawn oedd cerdded yn sychedig dros y tywod llosg, ac eisteddodd i orffwys dro ar ôl tro. Meddyliodd unwaith, gan gymaint ei syched, ac yntau heb ddim dŵr, am droi'n ôl adref. Ond 'roedd Hasan am groesi'r anialwch costied a gostio.

Clywsai am deithwyr yn dod o hyd i ddŵr wrth gloddio'n ddigon dwfn i'r tywod, ac aeth yntau ar ei liniau i gloddio am ddŵr am ei fywyd. Cloddiodd a chloddiodd. Yr haul yn taro arno; ei chwys yn diferu ohono; pennau'i fysedd yn ddolurus. Ond dim dŵr! Bu bron a thorri'i galon. Ond daliodd ati, ac o'r diwedd daeth at y tywod gwlyb, a ffrydiodd dŵr allan yn fwrlwm gloywn ar ôl cloddio ychydig yn is.

Ac aeth Hasan rhagddo yn galonnog. Ond darfu'r dŵr eto, a bu rhaid iddo gloddio pydew dwfn arall. Tair gwaith y bu raid iddo gloddio'n galed ac yn hir am ddŵr ar ei daith; ond mynnai groesi'r anialwch; a chroesi a wnaeth. Yna gorffwysodd a chysgodd yn hir.

Pan ddihunodd edrychodd i gyfeiriad ei gartref, a mawr ei syndod o weld merch fach o ymyl ei gartref yn rhedeg ato. 'Wyt ti wedi croesi'r anialwch?' gofynnodd Hasan. 'Ydw'. Meddai'r ferch fach; 'croesais yn ddigon hawdd, 'roedd tair ffynnon ar y ffordd.'

Nodyn i'r 'Arweinydd': Gan ddibynnu ar ymarferoldeb y peth, buasai modd fan hyn i wahodd ymateb llafar neu ysgrifenedig gan y plant i'r stori.

Homili

...a phob un yn aelodau i'w gilydd (Rhufeiniad 12:5 WM). Paul sydd piau'r darlun. Sut mae deall y darlun hwn tybed? Efallai bod angen darluniau i ddeall y darlun! Beth am hon i ddechrau?

Yn Tseina mae'r *Lake of the Thousand Isles*. Mae'r môr mewndirol hwn yn frith o ynysoedd bychan, bob un ar wahân, ond dim ond ymddangos felly y maent. O blymio'n ddwfn i'r dŵr, gwelir bod yr ynysoedd hyn, bob un, yn tarddu o'r un graig – yn sylfaenol, un ynys ydynt oll.

Neu beth am ddychmygu torf o bobl. Torf o bobl yn symud fel un; un llif, un afon ydyw. Mae amrywiaeth yr unigolion fel y troellau a'r chwyrliadau a welir ar wyneb afon yn ei llif

– yn weladwy, yn wahanol, ond ym mhleth yn llif fawr yr afon.

Os nad yw'r darlun o dorf o bobl fel afon yn llo'n gymorth, ystyriwch gerddoriaeth. Mae'r nodau bob un yn wahanol, ond mae'r nodau bob un yn eiddo i'r gyfanwaith. Cysylltiad y nodau sydd yn creu'r cyfanwaith, ond mae'r cyfanwaith ymhlyg ym mhob nodyn.

Awn yn ôl at ddarlun Paul. Nid casgliad o aelodau gwahanol wedi ei cysylltu ynghyd mo'r corff! Mae'r aelodau bob un yn tyfu gyda, ac o'r corff; y corff ydynt bob un, mae pob un aelod yn fynegiant o'r corff cyfan. Nid gweld mo'r llygad, ac yna'n dweud wrth weddill y corff beth a wêl; na, y llygad yw'r corff yn gyfan yn gweld!

Nid person anhygoel a ddisgynnodd i'n plith i ganu ei ganeuon mo'r bardd. Na, y ddynoliaeth yn gyfan sydd yn canu yn y bardd. Nid cymeriad arallfydol mo'r sant, a ddaeth i ymuno â ni i weddio trosom. Na, y ddynoliaeth yn gyfan sydd yn gweddio yn y sant. Nid dieithryn anffodus ym mhen draw'r byd yw'r person tlawd, mae'r ddynoliaeth gyfan yn dlawd yn ei dlodi ef. Beth bynnag a wnawn, mae'r ddynoliaeth yn gyfan yn mynegi ei hun ynddo a thrwyddo. Dyma fawredd a trasiedi'r ddynoliaeth.

Mae anferthedd darlun Paul yn ddigon i'n drysu! Mi hoffwn ddod a'r funud fach yma i'w therfyn gyda stori fach. Mi adawaf y gwaith dehongli i chi: Awyren yn hedfan yn uchel dros môr a thir; arni, yn eistedd wrth ymyl eu gilydd mai dau ddyn. Mewn braw meddai un wrth y llall "Arswyd y byd! Edrycha! Mae'r injan yr adain chwith ar dân!" Atebodd ei gymydog, "Diolch byth ein bod ni'n eistedd ar yr ochr dde!"

Emyn: Fel awgrym yn unig, gellid canu: Mae'n Duw ni mor fawr...151. Caneuon Ffydd.

I orffen, gawn ni weddio gyda'n gilydd:

1. Mae Iesu ar y blaen
Yn paratoi'r ffordd.

2.Mae Iesu y tu cefn i ni
Yn ein gwarchod.

3.Mae Iesu wrth ein hochr
Gyda ni bob dydd.

4.Nawr, a phob amser
Mae Iesu yn ein caru.

neu...

“Dduw Iôr ein Tadau, nefol Dad
O achub a sancteiddia’n gwlad;
cysegra’n dyheadau ni
i geisio dy ogoniant Di.” Amen

(John T. Job 1867-1938; Caneuon Ffydd 815)